

28.1.2014

Dnro 5074/2/13

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuja

Esittelijä: Tarkastaja Peter Fagerholm

TUTKINNANJOHTAJA EI VOI DELEGOIDA PÄÄTÖSVALTAANSA

1

KANTELU

Erään kantelun liitteenä oli - - - poliisilaitoksen tutkinnan päätös - - -. Päätöksen oli tehnyt vanhempi rikoskonstaapeli B. Ilmoituksen mukaan tutkinnanjohtaja oli kuitenkin rikoskomisario C. Ilmoituksessa oli pyydetty poliisia selvittämään, oliko joku syyllistynyt rikokseen pyytäessään sairaankuljetuksen ja poliisit hakemaan A:n kotoaan.

Päätin ottaa eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 4 §:n nojalla omasta aloitteestani tutkittavaksi, oliko kyseinen tutkinnan päätös tehty lainmukaisessa järjestyksessä. Kysymys on lähinnä siitä, kenellä oli toimivalta päättää, mihin toimenpiteisiin A:n ilmoitus antoi aiheita.

- - -

2.1

Selvitykset

Vanhempi rikoskonstaapeli B kertoo tehneensä päätöksen yhdessä tutkinnanjohtaja C:n kanssa, vaikka B itse allekirjoitti päätöksen. B viittasi Poliisihallituksen ohjeeseen, jonka perusteella hän katsoi olevansa toimivaltainen tekemään asiassa tapauspäätöksen "toimenpide suoritettu". Sen voi B:n mukaan tehdä joko tutkija tai tutkinnanjohtaja.

Rikoskomisario C kertoo keskustelleensa päätöksestä B:n kanssa. He totesivat yhdessä, että saadun selvityksen perusteella A:n asiassa ei ollut syytä epäillä rikosta. He sopivat, että B luonnostelee päätöksen C:lle tarkastusta varten. C:n mukaan B oli kuitenkin tuonut hänelle tarkastettavaksi päätöksen, jonka B oli itse laatinut päätösperusteella "toimenpide suoritettu". C ei nähnyt päätöksen perusteluiden ja asianomistajalle annetun "opastuksen" perusteella tarkoituksenmukaiseksi siirtää päätöstä omiin nimiinsä. C toteaa kuitenkin, että oikeampi päätösperstelu olisi ollut "ei rikosta", jolloin päätöksen olisi voinut tehdä vain tutkinnanjohtaja. Hän arvioi, että B:n menettely asiassa johtui mahdollisesti siitä, ettei hän riittävän tarkoin ohjeistanut tätä.

Poliisilaitos viittaa lausunnossaan edellä mainittuihin selvityksiin ja toteaa, että se tulee jatkossa kiinnittämään huomiota siihen, kenellä on toimivalta päättää, mihin toimenpiteisiin jokin tutkintapyyntö antaa aiheita.

RATKAISU

3.1

Oikeusohjeet

Tapahtuma-aikana voimassa olleen esitutkintalain 2 §:n mukaan poliisin tai muun esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä, että rikos on tehty (samansisältöinen on 1.1.2014 voimassa tulleen 3 luvun 3 §:n 1 momentti).

Oikeuskirjallisuudessa on katsottu (Esitutkinta ja pakkokeinot, Helminen-Lehtola-Virolainen 2005, s. 195), että mikäli arvioiminen siitä, mihin toimenpiteisiin ilmoituksen johdosta ryhdytään, edellyttää tietyn nimenomaisen päätöksen tekemistä, se kuuluu tutkinnanjohtajalle. Tämä velvollisuus tutkinnanjohtajalle asetetaan esitutkintalain 14 §:n 1 momentin nojalla: esitutkintaa johtaa tutkinnanjohtaja (1.1.2014 alkaen esitutkintalain 2 luvun 2 §:n 1 momentti ja 3 luvun 3 §:n 3 momentti).

3.2

Ratkaisu

Käsitykseni mukaan A:n tutkintapyyntö ei jätä tulkinnanvaraa. A oli pyytänyt poliisia tutkimaan onko joku syyllistynyt rikokseen. Myös C toteaa, että asiassa olisi tullut ottaa kantaa siihen, oliko asiassa syytä epäillä rikosta vai ei. Tällöin vain tutkinnanjohtaja voi tehdä asiassa päätöksen.

C oli pyytänyt B:tä luonnostelemaan päätöksen A:n asiassa. Tällaista menettelyä ei sinänsä voida pitää moitittavana. Päätöksen tekijä on kuitenkin se henkilö, joka päätöksen allekirjoittaa ja hän myös siitä viime kädessä vastaa.

Käsitykseni mukaan tässä tapauksessa ei voida kuitenkaan katsoa, että vastuu päätöksestä olisi yksinomaan B:llä. C kertoo lukeneensa B:n päätösluonnoksen. Tuolloin hänen olisi käsitykseni mukaan tullut esimiehenä ja tutkinnanjohtajana havaita se, että päätöksessä oli virheellinen perustelu (toimenpide suoritettu) ja se, ettei tutkijalla ylipäätään ollut toimivaltaa ratkaista asiaa, kuten C itsekin selvityksessään toteaa.

Kun päätös tuli C:n tietoon, hänen olisi käsitykseni mukaan tullut avata B:n päätös poliisiasian tietojärjestelmässä (mikäli päätös oli jo suljettu) ja siirtää päätös omiin nimiinsä. Vaikka C arvioi B:n päätöksen olleen muuten asianmukainen, hänen olisi esimiehenä tullut tietää, ettei tutkinnanjohtajalle kuuluvaa toimivaltaa voi delegoida tutkijalle. Tältä osin C:n menettely on ollut virheellinen.

C on kertonut kiinnittävänsä jatkossa huomiota siihen, ettei vastaavanlaista pääse enää tapahtumaan.

Vanhempi rikoskonstaapeli B on katsonut olleensa toimivaltainen tekemään edellä mainitun päätöksen A:n asiassa. Käsitykseni mukaan poliisiasian tietojärjestelmän päätöspäätösperustelu "toimenpide suoritettu" on varsin yleinen päätöspäätösperustelu poliisin sekalaisilmoituksissa (S-ilmoitukset). B ja C toteavat, että tällaisen päätöksen voi Poliisihallituksen ohjeen mukaan tehdä joko tutkija tai tutkinnanjohtaja. Kuten on todettu, kyseinen päätöspäätösperustelu on kuitenkin ollut tässä tapauksessa väärä, eikä B:llä ole ollut toimivaltaa tehdä asiassa päätöstä. Voin

yhtyä C:hen siinä, että B:lle asiassa annettu ohjeistus on ollut tilanteessa ilmeisen puutteellinen. Tästä syystä katson, ettei B:n menettely anna minulle aihetta muihin toimenpiteisiin, kuin että kiinnitän hänen huomionsa edellä mainittuun.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2 esittämäni käsityksen rikoskomisario C:n menettelyn virheellisyydestä rikoskomisario C:n hänen tietoonsa. Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Kohdassa 3.2 esittämäni johdosta lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni myös vanhempi rikoskonstaapeli B:lle.

Lounais-Suomen poliisilaitoksen rikosylitarkastaja - - - on 24.1.2013 puhelimitse ilmoittanut, että A:n päätöstä tullaan muuttamaan siten, että päätöksentekijäksi tulee rikoskomisario C.